

VIII.4 Ideály, komplexní homomorfismy a Gelfandova transformace

Definice. Nechť A je Banachova algebra. **Ideálem** v A rozumíme vlastní vektorový podprostor $I \subset A$ takový, že kdykoli $x \in I$ a $y \in A$, platí $xy \in I$ a $yx \in I$. **Maximálním ideálem** v algebře A rozumíme ideál, který je maximální vzhledem k inkluzi.

Poznámky:

- (1) Každý ideál je zároveň vlastní podalgebrou. Vlastní podalgebra nemusí být ideálem.
- (2) Zkoumají se i **levé ideály** (definované implikací $x \in I, y \in A \Rightarrow yx \in I$) a **pravé ideály** (definované analogicky). Pak ideál je podprostor, který je zároveň levý ideál i pravý ideál. My se však jednostrannými ideály zabývat nebudeme.

Tvrzení 18 (vlastnosti ideálů a maximálních ideálů). *Nechť A je Banachova algebra s jednotkou.*

- (a) Je-li I ideál v A , je $I \cap G(A) = \emptyset$.
- (b) Uzavěr ideálu v A je též ideálem v A .
- (c) Každý ideál I v A je obsažen v maximálním ideálu J .
- (d) Každý maximální ideál v A je uzavřený.

Příklady 19.

- (1) Je-li X nekonečněrozměrný Banachův prostor, pak $K(X)$ je uzavřený ideál v Banachově algebře $L(X)$.
- (2) Jediný ideál v maticové algebře M_n (kde $n \in \mathbb{N}$) je nulový ideál.
- (3) Nechť K je kompaktní Hausdorffův prostor. Pak všechny uzavřené ideály v Banachově algebře $\mathcal{C}(K)$ jsou podprostory tvaru

$$\{f \in \mathcal{C}(K); f|_F = 0\}, \text{ kde } F \subset K \text{ je neprázdná uzavřená množina.}$$

Tvrzení 20 (faktorizace algeber). *Je-li A Banachova algebra a I je uzavřený ideál v A , pak Banachův kvocient A/I je Banachova algebra se součinem $q(x)q(y) = q(xy)$, kde q je kvocientové zobrazení Banachova prostoru A na Banachův prostor A/I . Je-li A komutativní, je i A/I komutativní. Má-li A jednotku, má i A/I jednotku.*

Definice.

- Nechť A, B jsou Banachovy algebry. Zobrazení $h : A \rightarrow B$ nazýváme **homomorfismem Banachových algeber** (krátce **homomorfismem**), pokud je lineární a navíc $h(xy) = h(x)h(y)$ pro $x, y \in A$.
- **Komplexním homomorfismem** na Banachově algebře A rozumíme homomorfismus $h : A \rightarrow \mathbb{C}$.
- Označme $\Delta(A)$ množinu všech nenulových komplexních homomorfismů na A .

Poznámky:

- (1) V definici homomorfismu Banachových algeber není požadavek spojitosti. V některých důležitých případech je homomorfismus spojitý automaticky (viz například Tvrzení 21).
- (2) Je-li $h : A \rightarrow B$ homomorfismus Banachových algeber, který není identicky roven nule, pak jeho jádro je ideálem v algebře A .
- (3) Z předchozí poznámky a z Příkladu 19(2) plyne, že pro $n \geq 2$ je $\Delta(M_n) = \emptyset$.
- (4) Kvocientové zobrazení z Tvrzení 20 je homomorfismem Banachových algeber.

Tvrzení 21 (vlastnosti komplexních homomorfismů). *Nechť A je Banachova algebra a nechť $h \in \Delta(A)$.*

- Má-li A jednotku e , pak platí:
  - (a) $h(e) = 1$ a $\|h\| = 1$;
  - (b) $\ker h$ je maximální ideál v A ;
  - (c) je-li $x \in G(A)$, je $h(x) \neq 0$.
- Pro obecnou Banachovu algebru A (s jednotkou či bez) platí:
  - (d) Existuje právě jedno $\tilde{h} \in \Delta(A^+)$, které rozšiřuje h (tj. splňuje $\tilde{h}(x, 0) = h(x)$ pro $x \in A$);
  - (e) $\|h\| \leq 1$;
  - (f) $h(x) \in \sigma(x)$ pro $x \in A$.

Tvrzení 22 (vlastnosti $\Delta(A)$). Necht' A je Banachova algebra.

- (a) Má-li A jednotku, je $\Delta(A)$ slabě* kompaktní podmnožina jednotkové sféry S_{A^*} .
- (b) $\Delta(A^+) = \{\tilde{h}; h \in A\} \cup \{h_\infty\}$, kde $\tilde{h}$ je rozšíření h dané Tvrzením 21(d) a $h_\infty(x, \lambda) = \lambda$ pro $(x, \lambda) \in A^+$.
- (c) Pokud A nemá jednotku, je $\Delta(A)$ podmnožina jednotkové koule B_{A^*} a $\Delta(A) \cup \{0\}$ je slabě* kompaktní. Speciálně, $\Delta(A)$ je lokálně kompaktní ve slabě* topologii.

Tvrzení 23 (komplexní homomorfismy a maximální ideály). Necht' A je Banachova algebra s jednotkou.

- (1) Je-li I ideál v A kodimenze jedna, pak existuje jediné $h \in \Delta(A)$, pro které $I = \ker h$.
- (2) Je-li A komutativní, pak $h \mapsto \ker h$ je bijekce mezi $\Delta(A)$ a množinou všech maximálních ideálů v A .

Definice. Necht' A je komutativní Banachova algebra.

- Necht' $x \in A$. Pro $h \in \Delta(A)$ položme $\hat{x}(h) = h(x)$. Pak funkci $\hat{x} : \Delta(A) \rightarrow \mathbb{C}$ nazýváme **Gelfandovou transformací prvku x** . Z definic snadno plyne, že $\hat{x}$ je spojitá komplexní funkce na $\Delta(A)$, navíc z Tvrzení 22(c) vidíme, že $\hat{x} \in C_0(\Delta(A))$.
- **Gelfandovou transformací algebry A** rozumíme zobrazení $\Gamma : A \rightarrow C_0(\Delta(A))$ definované předpisem $\Gamma(x) = \hat{x}$, $x \in A$.

Věta 24 (vlastnosti Gelfandovy transformace). Necht' A je komutativní Banachova algebra a $\Gamma : A \rightarrow C_0(\Delta(A))$ její Gelfandova transformace. Dále, necht' $\Gamma^+ : A^+ \rightarrow C(\Delta(A^+))$ je Gelfandova transformace algebry A^+ . K popisu $\Delta(A^+)$ použijme Tvrzení 22(b) (včetně značení).

- (a) Γ je homomorfismus algebry A do algebry $C_0(\Delta(A))$.
- (b) Pro $(x, \lambda) \in A^+$ platí

$$\begin{aligned}\Gamma^+(x, \lambda)(\tilde{h}) &= \Gamma(x)(h) + \lambda \quad \text{for } h \in \Delta(A), \\ \Gamma^+(x, \lambda)(h_\infty) &= \lambda.\end{aligned}$$

- (c) Má-li A jednotku, pak

$$\ker \Gamma = \text{rad}(A) := \bigcap \{I : I \text{ je maximální ideál v } A\}.$$

Speciálně, Γ je prostá (tj. je to izomorfismus algeber A a $\Gamma(A) = \hat{A}$), právě když $\text{rad}(A) = \{0\}$ (tj. A je **polojednoduchá**).

- (d) Γ je prostá, právě když Γ^+ je prostá.
- (e) Má-li A jednotku, pak pro každé $x \in A$ platí $\hat{x}(\Delta(A)) = \sigma(x)$.
- (f) Nemá-li A jednotku, pak pro každé $x \in A$ platí $\sigma(x) = \hat{x}(\Delta(A)) \cup \{0\}$.
- (g) Pro každé $x \in A$ platí $\|\hat{x}\| = r(x)$.
- (h) Γ je spojitý homomorfismus, splňuje $\|\Gamma\| \leq 1$.
- (i) Γ je topologický izomorfismus algeber A a $\Gamma(A)$, právě když Γ je prostá (viz (c,d)) a $\hat{A} = \Gamma(A)$ je uzavřená.
- (j) $\Gamma(A)$ odděluje body $\Delta(A)$.